Uwagi do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem e-administracji - UD372

Celem statutowym Stowarzyszenia Watchdog Polska jest upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji oraz wspieranie działań monitorujących i edukacyjnych, w szczególności podejmowanych przez członków i członkinie Stowarzyszenia i osoby z nimi współpracujące, na rzecz zwiększenia przejrzystości i uczciwości życia publicznego, w tym: m.in. działanie na rzecz swobodnego dostępu do informacji publicznej oraz działanie na rzecz efektywnego, praworządnego, przejrzystego i otwartego na kontrolę obywatelską gospodarowania majątkiem publicznym i zarządzania politykami publicznymi. Misją stowarzyszenia jest prowadzenie działań na rzecz upowszechniania i realizacji idei dobrego rządzenia.

W świetle tych celów, pragniemy wskazać, iż stowarzyszenie monitorowało zarówno rodzaje spraw, efektywność ich załatwiania i związane z informatyzacją problemy w organach administracji. **Efekty prowadzonego monitoringu zostały opisane w obszernym raporcie z dnia 14 grudnia 2020 r. - „Cyfrowy Urząd?". Raport ujmuje wiele kwestii praktycznych, związanych z informatyzacją podmiotów publicznych i winien być również wyznacznikiem do prac nad przedłożonym projektem.**

Stowarzyszenie pozytywnie ocenia wszelkie inicjatywny legislacyjne dążące do większej informatyzacji administracji publicznej oraz zwiększenia dostępności i powszechności usług pozwalających na załatwianie spraw drogą elektroniczną. Stopniowe zwiększanie katalogu spraw dostępnych do załatwienia elektronicznie oraz zebranie tychże usług w ramach jednej platformy niewątpliwie przyczynia się do poprawy efektywności funkcjonowania administracji publicznej. W tym zakresie Stowarzyszenie pozytywnie ocenia również przesłany projekt ustawy, przedkładając jednocześnie uwagi i sugestie dotyczące jego treści.

Lp.	Przepis	Uwagi
1.	**Art. 1.**	Przepis art. 1 przedstawionego projektu ustawy, jest niewłaściwie sformułowany. Zakłada on bowiem zmianę art. 57 §5 k.p.a., a winien dotyczyć jedynie zmiany art. 57 §5 pkt. 1 k.p.a. Przyjęcie przepisu w zaproponowanym brzmieniu spowodowałoby zastąpienie przyjętych dotychczas sposobów zachowania terminu przez stronę takich jak nadaniu pisma w placówce pocztowej, złożenia w urzędzie konsularnym, czy przedłożenia przez osobę pozbawioną wolności w administracji zakładu karnego. W świetle uzasadnienia projektu takowe brzmienie ww. przepisu jest najpewniej omyłką, wynikającą z niewłaściwego oznaczenia redakcyjnego, która winna zostać usunięta.
2.	**Art. 5**	W związku z proponowaną zmianą precyzującą przeznaczenie środków z funduszu, proponujemy następującą zmianę: W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 450, 463, 694, 720, 1641**,** 1997, 2165, 2269 i 2328 oraz z 2022 r. poz. 655) w art. 80d po ust. 3 aa dodaje się ustęp 3aaa w brzmieniu: „Sprawozdania o których mowa w art. 3a ust. 2 organ i podmiot zobowiązany do pobrania lub uiszczenia opłaty ewidencyjnej publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej." Należy wskazać, iż gospodarowanie mieniem publicznym jest informacją publiczną, która winna podlegać powszechnej publikacji. Biuletyn Informacji Publicznej umożliwia dostęp opinii publicznej do takowych danych, służąc

		transparentności i umożliwiają społeczną kontrolę. Stąd postulujemy zawarcie ww. normy w przepisach zmienianej ustawy.
3.	**Art. 6 pkt. 8 lit. b.**	W zakresie przepisu art. 6 pkt. 8 lit. b proponujemy pozostawienie obowiązku publikacji wzorów dokumentów elektronicznych w Biuletynie Informacji Publicznej, poprzez organy administracji publicznej. W praktyce, osoby zainteresowane załatwieniem sprawy w formie elektronicznej, poszukują wzorów dokumentów bezpośrednio w ramach właściwego miejscowo organu administracji m.in. w jego Biuletynie Informacji Publicznej. Stąd zaniechanie tej publikacji oceniamy negatywnie, jako mogące wpłynąć na szybkość i efektywność uzyskiwania ww. informacji, bez korzystania z centralnego repozytorium.
4.	**Art. 6 pkt. 9**	Kluczową uwagę pragniemy zwrócić na treść art. 6 pkt. 9 tj. kwestię wprowadzenia systemu elektronicznego zarządzania dokumentami. Przepisy projektowanego rozdziału 3c należy ocenić pozytywnie, jednak zwracamy uwagę na zasadność zobowiązania organów administracji do przechowywania wszelkiej dokumentacji w EZD. Postulujemy wyraźne określenie obowiązku prowadzenia w takiej formie akt administracyjnych oraz metryki akt sprawy. Postulujemy nadto, aby w przypadku prowadzenia akt sprawy w EZD, wprowadzono przepisy umożliwiające stronom postępowania zdalny wgląd w akta sprawy (art. 73 k.p.a.) Rozwiązania takie były już pośrednio stosowane, a poprzez uwierzytelnienie w systemie teleinformatycznym, obywatel zyskiwałby zdalny i bieżący dostęp do swojej sprawy. Rozwiązanie takie przyczyni się m.in. do poprawienia efektywności pracy administracji, bowiem niewątpliwie zmniejszy ilość pytań telefonicznych o stan sprawy, czy czasu niezbędnego na wyłożenie akt sprawy, które muszą być przeglądane w obecności pracownika organu. Rozwiązania podobne występują choćby w sprawach sądowoadministracyjnych (Portal akt sądowych sądów administracyjnych), gdzie umieszczane są skany akt sprawy, czy też w postępowaniach cywilnych, karnych i gospodarczych (Portal sądów powszechnych), gdzie umieszcza się dokumenty sądowe, informuje o terminach itp. Postulujemy nadto wprowadzenie regulacji, umożliwiających udostępnienie informacji publicznej poprzez wgląd w treść dokumentów zamieszczonych w EZD. Zmiana mogłaby objąć art. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. – „W ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 t. j.) w art. 3 w ust. 1 dodaje się punkt 4 w brzmieniu „4) wglądu w dokumenty umieszczone w systemie EZD RP, o którym mowa w art. 20 u ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070), udostępnione poprzez ten system na wniosek.”
5.	**Art. 9 ust. 1 i 2**	Pozytywnie oceniamy zmiany w zakresie umożliwienia weryfikacji tożsamości osób składających dany rodzaj wniosków w organie administracji publicznej, bowiem jest to niewątpliwie szybka, wygodna i bezpieczna forma potwierdzenia tożsamości.

		Tym niemniej Stowarzyszenie pragnie zwrócić uwagę na konieczność umożliwienia posługiwania się dokumentem elektronicznym (w aplikacji mObywatel) we wszystkich organach administracji, sądach oraz prokuraturach. Trudno oczekiwać, aby obywatel przy każdej wizycie w organie administracji sprawdzał w aktach szczególnych, czy dany rodzaj sprawy może załatwić posługując się dokumentem elektronicznym. Stowarzyszenie postuluje, aby dokument elektroniczny był powszechnie dopuszczalną formą weryfikacji. Stąd w tym zakresie konieczna jest jedna ustawowa zmiana zrównująca dokument okazany w tej formie z dokumentem fizycznym, a nie zmiany każdorazowo setek aktów prawnych, które stanowią o procesie ustalania tożsamości. Tym niemniej postulujemy dodanie tożsamych przepisów, które umożliwią posługiwanie się dokumentem elektronicznym w zakresie: ● Prywatnej służby zdrowia (regulaminy przychodni często nakazują okazanie dowodu osobistego, wykluczając dokument elektroniczny), ● U Notariusza, ● Usług finansowych Poczty Polskiej, ● Przejść granicznych, ● Usług telekomunikacyjnych, ● W Sądach, ● Podczas odbioru nowego dowodu osobistego, ● Odbioru odholowanego pojazdu (Akty prawne konieczne do zmiany w tym zakresie podano tutaj: https://www.gov.pl/web/mobywatel/gdzie-skorzystasz-z-dokumentu-mobywatel) Za konieczne uznajemy także zapewnienie szkoleń w ww. podmiotach oraz bezpośrednie zaznajomienie tychże podmiotów z obowiązkiem ustalenia tożsamości na podstawie dokumentu elektronicznego oraz metod ustalenia autentyczności tychże dokumentów.
6.	**Art. 18 ust. 2**	Postulujemy zmianę treści przepisu, poprzez skrócenie terminu vacatio legis i określenie terminu wejścia w życie przepisu art. 4 tejże ustawy na dzień 1 stycznia 2024. Jak wynika z przedłożonego przez Stowarzyszenie raportu, już ponad 60 % gmin posiada elektroniczny obieg dokumentów. Nadto jak wynika z założeń do „strategii dystrybucji, wdrażania i utrzymania EZD RP po 2022 r.” Rozpoczęcie szkoleń i certyfikacji Lokalnych Centrów Kompetencji na rzecz JST i innych podmiotów publicznych zaplanowano na wrzesień 2022 r., a Udostępnienie systemu EZD RP w formule freeware Wsparcie Operatora EZD RP świadczone na rzecz Lokalnych Centrów Kompetencji na styczeń 2023 r. Tym samym termin ponad roku od rozpoczęcia szkoleń i udostępnienia systemu jest wystarczającym do nałożenia określonych w tym przepisie obowiązków.

Przedkładając wyżej wskazane uwagi deklarujemy gotowość do udziale w dalszym procesie konsultacji projektu.

Stowarzyszenie Sieć Obywatelska Watchdog Polska